

Extreme Challenge B2

Мога да си поставя трудна цел и да я преследвам
Култура на предприемачеството

Спорт и предприемачески дух

Как се поставят и постигат дългосрочни цели, около това се движи това предизвикателство. След една игра с бягане като въведение младежите формулират писмено една спортна цел за учебен срок и фиксират маркиращите етапи. Накрая на срока се извършва оценяване на процеса и на резултата.

Материали за учителите

В материалите провеждането на предизвикателствата е описано детайлно, стъпка по стъпка, за да се даде възможност за директното им използване в класната стая. Материалите за учителите се прилагат заедно с материалите за учениците (=Работни листове).

Знакът „👉“ е използван за работна задача, която служи за задълбочаване на знанията и се прави по избор. Съответните работни листове се намират в документа „Допълнителни материали за учениците“. Всички документи са публикувани на интернет страницата www.youthstart.eu

Програмата Youth Start Entrepreneurial Challenges

е базирана на TRIO-модела за предприемачество – www.youthstart.eu

Базисно обучение по предприемачество				Култура на предприемачеството						Гражданско обучение по предприемачество	
	Idea Challenge		Hero Challenge		Empathy Challenge		Storytelling Challenge		Buddy Challenge		My Community Challenge
	My Personal Challenge		Lemonade Stand Challenge		Perspectives Challenge		Trash Value Challenge		Open Door Challenge		Volunteer Challenge
	Real Market Challenge		Start Your Project Challenge		Extreme Challenge		Be A Yes Challenge		Expert Challenge		Debate Challenge

TRIO-моделът е цялостна концепция, която обхваща три области:

„**Базово обучение по предприемачество**“ разглежда базисната квалификация, свързана с предприемаческо мислене и поведение, компетентността за разработване на собствени идеи и умението да ги реализираш гъвкаво и иновативно.

„**Култура на предприемачеството**“ се свързва с насърчаването на култура на открито приемане на новостите, култура на емпатия, на екипност и креативност, на целенасоченост и собствена инициатива, но също така и осъзнаване и готовност за поемане на риск.

„**Гражданско обучение по предприемачество**“ цели укрепването на социалната компетентност на граждани, които да поемат отговорност за себе си, за другите и за околната среда.

Всяко от 18-те предизвикателства е замислено като „**семејство**“, което е включено в една от изброените по-горе три области на TRIO- модела, като отделните семејства-предизвикателства обхващат различни образователни нива. Обозначенията върху материалите за обучение показват нивото, за което са предназначени: **A1** – начална степен, **A2** – прогимназиална степен, **B1, B2 и C1** – различни нива на горната гимназиална степен. Всяко следващо ниво надгражда предходното.

Методически указания

Тема	Спорт и предприемачески дух
Ниво	B2
Предизвикателство - семейство	Extreme Challenge – целенасочено да надрастнеш себе си Който иска да постигне целите си, има нужда от две неща: последователност и лична мотивация- за това спомагат спортни задачи. Така чрез бягане на различни дистанции децата от началната степен подобряват възприемането на своето тяло и самооценката си. Във фокуса на прогимназията е проект в екип. Младежите от гимназиалната степен опознават с помощта на паркур от спортни уреди рисковете и собствените си граници. В още по-горните учебни нива учениците си поставят спортна цел за целия срок , записват най-важните стъпки и накрая проверяват с помощта на въпросник успеха на проекта. .
Продължителност	4–8 учебни единици
Идеята зад това предизвикателство	При едно спортно състезание по бягане трябва да се потърсят понятия съотв. фрази, които да образуват смислени изречения. В тях се представя взаимовръзката между спорта и обучението по предприемачество. Във фазата на рефлексията се осмислят взаимовръзките между спорта и обучението по предприемачество (виж приложението „Взаимовръзката между спорта и обучение по предприемачество“). След това учениците, в срок от около една седмица, трябва да обмислят една лична цел от областта на спорта съотв. за определени спортни компетентности, които искат да постигнат в следващия учебен срок, както и за възможните пътища за постигането им. С помощта на СМАРТ листа на целите (СМАРТ е съкращение за специфичен, измерим, атрактивен, реалистичен, с определени срокове) се определят писмено целта и най-важните стъпки към нея. В края на срока ученикът обсъжда заедно с преподавателя дали и как е постигната целта. С помощта на въпросник се оценява процесът.
Предприемачески компетентности съгласно Референтната рамка	Мога да идентифицирам моите силни и слаби страни и преследвам упорито целите си. При това мога да преодолявам възможни трудности и да поемам отговорност. Мога да планирам цели, да разработвам работни пакети за постигането им и да изпълня проект. Мога да разработвам подходящи стратегии и да се справям с трудни ситуации в съвместната работа. Мога да се свързва в мрежа с други хора и да обмислям идеи за сътрудничество.
Езикови компетентности	Мога да си поставя една мета - цел, прилагайки правилата „СМАРТ“.
Лексика по темата (върху учебен плакат)	специфичен, измерим, атрактивен, реалистичен, с определени срокове, мета - цел.

Проверка на компетентностите	<p>Попълване на личния формуляр за целите с помощта на СМАРТ критериите:</p> <ol style="list-style-type: none"> Самооценка: След активната фаза (ок.3 месеца до 1 срок) самооценка доколко дефинираните цели са постигнати с помощта на фийдбек формуляр. Външно оценяване от преподавателя: индивидуален разговор за оценяване с преподавателя.
Предварителни знания	Познание и представа за това, какво точно означава обучение по предприемачество, както и познаване на Трио-модела.
Тяло & Дух	На следните линкове ще намерите кратки несложни упражнения за активиране и концентрация, а също и упражнения за по-добра съсредоточеност (вкл. кратки видеоклипове). В зависимост от ситуацията изберете едно или повече от предложените упражнения: www.youthstart.eu или на www.youthstartbg.weebly.com/
Подготовка	<ul style="list-style-type: none"> Разпечатване на листовите с понятия, евентуално ламиниране и позиционирането им в една обособена област. (училищната градина, сграда, спортната площадка, близка горичка и т.н.) Копиране на упътването за играта заедно с решението с понятията за екипите. Отпечатване на демо примера съотв. на плаката Отпечатване на СМАРТ - листовите. Познаване на формулирането на цели с помощта на СМАРТ-критериите Копиране на работни листове според нуждите.
Провеждане	<p>Подробна информация (виж също Информация за учителя-Предприемачески дух - екипна игра“)</p>
Работна стъпка 1	<p>Обяснение на играта за бягане</p> <ol style="list-style-type: none"> Образуване на групи от 2 до 4 души Раздаване на указанието за играта. (Работен лист 1) Разясняване на екипната игра с помощта на демо-плакат. Запознаване с правилата.
Работна стъпка 2	Провеждане на играта за бягане
Работна стъпка 3	<p>Рефлексия на играта за бягане</p> <ol style="list-style-type: none"> Дискусия върху 8-те изречения-отговор, чието съдържание се отнася за взаимовръзката между обучението по предприемачество и спорта. (Работен лист 1) Съвместна рефлексия с помощта на листа за оценка на стратегия за играта на отделните отбори.
Работна стъпка 4	<p>Дефиниране на личните цели</p> <ol style="list-style-type: none"> Раздаване на СМАРТ-листове на индивидуалните цели за един срок (Работен лист 2) Кратко обсъждане на СМАРТ модела на целите. Формулиране на целите (срок 1 седмица) Консултация от учителя по физкултура (след 1 седмица)

Работна стъпка 5	<p>Самооценяване и чужда оценка</p> <p>а) Самооценяване на постигнатите цели с помощта на формуляр за оценяване (Работни листове 3 и 4)</p> <p>б) Чужда оценка: Разговор с учителя по физкултура за личните констатации (Работни листове 3 и 4)</p>
Работна стъпка 6	<p>Самооценка (➔ Работен лист 5)</p> <p>а) Учениците сами оценяват своите предприемачески компетентности. Всяко изречение се прочита и учениците трябва да имат достатъчно време, за да могат сами да се оценят правилно. За някои изречения може да се наложи да бъде посочен пример, за да може изречението да стане по-ясно.</p> <p>б) След попълването на въпросниците те или се събират, или се използват за дискусия в класа.</p>
Работна стъпка 7	<p>Самооценка в края на урока (➔ Работен лист 6)</p> <p>а) Може да се извърши самостоятелно или по двойки</p> <p>б) Всеки въпрос се прочита в клас и учениците трябва да имат достатъчно време да формулират отговорите си.</p> <p>в) Този работен лист може да се използва за заключителна дискусия.</p>
Контекст в рамките на програма Предизвикателства	<p>Това предизвикателство надгражда „Extreme Challenges“ от по-ниските нива. Съществува тясна връзка с „Buddy Challenge“ (ниво B2). Подходящи – в зависимост от поставените цели - „Empathy Challenge“, „Hero Challenge“ и „Be a Yes Challenge“ (всичките три нива B1).</p>
Полезни линкове	<p>За проекта Youth Start Entrepreneurial Challenges: www.youthstartproject.eu ; Други учебни материали (включително филми): www.youthstart.eu; www.ifte.at; www.eesi-impulszentrum.at (Film); www.bewegungserziehung.at; www.bewegung.ac.at</p>
Условия за ползване	<p>Всички материали за учители и ученици, разработени в рамките на Youth Start Entrepreneurial Challenge, са под лиценза на Креатив комънс (Creative-Commons-Lizenz). Можете да размножавате и разпространявате материалите във всякакъв формат или среда, но само при коректно назоваване на имената. Нямате право да използвате материалите с комерсиална цел. Можете да обработвате материалите, но да ги разпространявате само под същия лиценз както оригинала. Точните подробности по лиценза ще намерите на интернет страницата: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.de.</p> <p>Екипът на Youth Start Team ще се радва, ако се свържете с нас: от една страна за свързване с националните партньори и техните предложения и от друга – за подпомагане реализацията на проекта: siop_smartstarteurope@abv.bg; office@ifte.at</p>
Автори Издатели	<p>Ерика Хамерл (автор), Чадуик В. Уйлямс (автор Проверка на компетентностите); Йоханес Линднер (издател), Ева Ямбор (издател), Горанка Недева (издател)</p>
Графично оформление	<p>Валентин Майерхофер (Layout), Петер Щромбергер (пиктограми)</p>
Превод/Редакция	<p>Зоя Каприева – превод; Горанка Недева - редактор</p>

Информация за учителя

Предприемачески дух - екипна игра

Цел	Стимулиране на сътрудничеството и на екипната работа, обучение за стратегическото мислене, осмисляне на взаимовръзката между обучението по предприемачество и спорта. Въведение във формулирането на лични цели.
Участници	От 16 до 32 души
Продължителност	1 двоен час: Разясняване на системата, след което около 30 минути игра, след това рефлексия и разбор. При нужда може да продължи и по-дълго, зависи от големината на местността, в която са разположени картичките. Може да се проведе като игра на закрито или на открито извън училище.
Подготовка	<p>Листчета с понятията се разпечатват, евентуално ламинират и поставят в една ограничена област (училищната градина, училищната сграда, спортната площадка, близка горичка и т.н.)</p> <p>Може да се прилага в или извън района на училището.</p> <p>Копиране на упътването към играта заедно с таблицата за изречението - отговор за отборите. (8 отбора)</p> <p>Подготвят се картончетата за първото понятие, което ще изтеглят екипите. Понятието винаги е подчертано горе вляво.</p> <p>(Така те имат тази дума за първия ред на таблицата.)</p>
Изпълнение	
Работна стъпка 1	<p>Разясняване на играта Предприемачески дух</p> <p>а) Групата се разпределя на екипи от по 2-4 души. Раздава се указанието за играта. Всяка група получава упътване за играта, в което е записана за прочитане системата и под нея изобразена таблицата с изречението за решаване. (Работен лист 1)</p> <p>б) Системата на играта се обяснява с помощта на плаката. При това думата/изразът отговор стои в края на плаката.</p> <p>в) Сега всеки отбор изтегля от приготвените картончета едно понятие, което се нанася в първия ред на таблицата. Правилата на играта се разясняват на отборите. Те могат да бъдат определени от отборите напр. мобилни телефони са разрешени, мобилни телефони не са разрешени и т.н.</p>
Работна стъпка 2	<p>Провеждане на отборната игра</p> <p>Максимална продължителност: 30 минути</p>
Работна стъпка 3	<p>Рефлексия относно отборната игра.</p> <p>а) Дискусия и обсъждане на 8-те изречения-отговор, чието съдържание се отнася за взаимовръзката между обучението по предприемачество и спорта. Това могат да бъдат също и въпроси към ръководителя на отбора. (Работен лист 1)</p>

- б) Съвместна рефлексия относно стратегията на игра на отделните отбори.
- Каква стратегия бе приложена? Как функционираше сътрудничеството?
 - Някой пое ли ръководството, ако да: в каква степен. Ако не: защо не?
 - С каква мотивация беше подхотено към задачата? Какво стимулираше мотивацията? Имаше ли сриове? Кога?
 - Използвани ли бяха „забранени средства“? Ако да, кога?
 - Имаше ли сътрудничество с други отбори? Ако да - защо? Ако не – защо?
 - Каква връзка има с обучението по предприемачество?
 - Собствени идеи

Работна стъпка 4

Дефиниране на лични цели

- а) Раздаване на листовете за индивидуалните цели за един срок (Работен лист 2)
- б) Кратко обяснение на SMART-модела
- в) Формулиране на личните цели (Учениците имат на разположение 1 седмица)
- г) Представяне на личните цели и обсъждане с учителя по физкултура след една седмица.

Работна стъпка 5

Самооценяване и чужда оценка (Работен лист 3 + 4)

- а) Самооценяване на постигнатите цели с помощта на формуляр за оценяване (Работни листове 3 и 4)
- б) Чужда оценка: Разговор с учителя по физкултура за личните констатации (Работни листове 3 и 4)

Работна стъпка 6

Самооценка (🔗 Работен лист 5)

- а) Учениците сами преценяват своите предприемачески компетентности. Всяко изречение се прочита и учениците трябва да имат достатъчно време, за да могат сами да се оценят правилно. За някои изречения може да се наложи да бъде посочен пример, за да може изречението да се обясни.
- б) След попълването на въпросниците те или се събират, или се използват за провеждане на дискусия в класа.

Работна стъпка 7

Самооценка в края на урока (🔗 Работен лист 6)

- а) Може да се извърши самостоятелно или по двойки.
- б) Всеки въпрос се прочита пред класа и учениците трябва да имат достатъчно време да формулират отговорите си.
- в) Този работен лист може да се използва за заключителна дискусия.

Работна стъпка 6 и 7 трябва да се разбират като допълнителни възможности за оценяване.

Взаимовръзка

Спорт и обучение по предприемачество

Отношение към риска

Въпреки евентуални трудности, сигурността трябва да бъде гарантирана. При това „моженето“ е един много съществен критерий. Така както упражняването и тренировките са интегрирани неделимо в спортната дейност, така трябва да бъде осигурено практическото внедряване на придобитите чрез обучението по предприемачество знания.

Преодоляване на трудности

Само чрез многократно упражняване и тренировки се постигат необходимите умения за справяне със задачите. Готовност за постигане на резултати, преценка на риска и способността да не позволяваш провалите да те обезкуражат, са личностни качества, които отличават както спортистите, така и предприемачите. И при двете групи се изисква издръжливост и постоянство.

Конфронтирането с границите

Какво мога да очаквам от себе си и докъде се простират моите граници? Има ли възможност да ги преодолея? Отговорът на тези въпроси е важен както в личния, така и в професионалния живот.

Да имаш цел пред себе си

Проявявам собствена инициатива и потеглям. Да си активен носи самочувствие и доставя удоволствие. Често важни за постигането на дадена цел са креативните решения. Аз продължавам, доказвам компетентности за реализация и издръжливост. Няма значение в коя област е тази цел – при спортистите в постигането на избраната цел, а при обучението по предприемачество - в дефинирането на частни, социални или професионални намерения.

Промяна на остарели структури

Някои спортисти като напр. уличните бегачи (Streetrunner) са изработили нова култура на спортна акробатика, при която са включили уличната среда в изпълнението на познати движения. Вън от спортните зали с фиксирани, ограничени графици, напред към свободата на улицата! Основавайки се на Шумпетер, предприемачеството се позовава преди всичко на творческото разрушаване на съществуващи структури, за да се въведат иновации, които по правило се осъществяват чрез пренареждане на съществуващо съдържание.

Предприемачеството като сфера на действие на един предприемач междувременно се счита за принцип на мислене, който може да бъде научен, който може да бъде усвоен и приложен също и от мениджърите. Мотото тук гласи:

Да направиш старото по нов начин

Бегачите на паркур използват „стари техники“ като салта и други познати похвати на движение и ги трансферират в нов „контекст“-улицата. Така те създават с вече съществуващи средства нови идеи и импулси - това се случва също и с обучението по предприемачество.

Да вършиш нещо със страст

За проф. Дубс, пенсиониран професор в Икономическия университет Санкт Гален, страстта е съществен белег на предприемаческия дух. Предприемачите горят за своята идея и я преследват упорито. Тук също има пресечни точки със спортистите.

Следващите цитати подпомагат разбирането за предприемачеството:

1. „Предприемачът е някой, който вижда шансове и има достатъчно увереност в себе си, за да поеме рискове и да изгради нещо. При това без да пита за разрешение“ (Арно Моро)
(Източник: <http://www.krauthammer.com/de/articles/was-macht-einen-entrepreneur-aus>)
2. „Дали едно нещо ще успее, няма да разбереш, ако само разсъждаваш върху това, трябва да го изпробваш.“ (неизвестен) (Източник: <http://www.hetgens.de/seite3.htm>)
3. „Успехът най-често е сбор от дребни неща.“ (неизвестен) (Източник: <http://www.aporismen.de/zitat/51421>)
4. „Тайната на успеха познават само тези, които веднъж са се провалили.“
(Антоан дьо Сент Екзюпери) (Източник: <http://motivation-umsetzung-erfolg.de>)
5. „Предприемачите са направени, не са родени“ (Скот Шейн) (Източник: <https://www.entrepreneur.com/article/228273>)
6. „Предприемачите не предсказват бъдещето, а го създават.“ (Арне Тенсфелт) (Източник: <http://www.askensio.de>)
7. “В кариерата си пропуснах повече от 9,000 изстрела. 26 пъти ми поверяваха последния изстрел (победния кош) и аз пропусках. Провалях се отново и отново в моя живот. И заради това аз успях! (Майкъл Джордан).
8. “Мога да приема провала. Всеки се проваля в нещо. Но не мога да приема да не опиташ отново. Някои хора искат то да се случи, някои желаят то да беше се случило, а някои правят така, че то да се случи.” (Майкъл Джордан)
(Източник: <http://www.trenirai.org/2013/05/motivirashti-citati-i-misli-michael-jordan>)
9. “Ти пропускаш 100% от изстрелите, които не правиш “(Уейн Грецки)

Информационен лист за учители относно формулиране на целите

Поставяне и формулиране на цели

Без цели няма нито лична, нито професионална ориентация. Поради тази причина те играят централна роля във всички ситуации, защото само с ясни цели може да се прецени дали собственият начин на действие е ефективен и как да бъде той оценен. Само чрез целите се проявяват мотивацията и изживяването на успех. Целите трябва да се формулират по т. н. SMART – принципи (критерии), като те имат следните характеристики:

- S:** Те трябва да са по възможност **специфични**, т.е. възможно най-точно да назоват това, което учениците искат да постигнат.
- M:** Те трябва да са **измерими**; това означава, че учениците могат по конкретно число или конкретно събитие да разберат, че целта им е напълно или до известна степен постигната.
- A:** Те трябва да са **предизвикателни**; цели, които се постигат без усилие, вероятно няма да ви отведат далеч.
- R:** Те трябва все пак да са **реалистични**; няма полза да си поставяш цели, които са непостижими – дори и с максимално усилие; първо няма да ги постигнете и второ тогава те ще са разочароващи.
- T:** Те трябва да **могат да** се обвържат със срокове, това означава, че с целите вие определяте докога искате да сте ги постигнали.

За личната сфера може и трябва да се формулират средносрочни и дългосрочни цели. Двата вида имат много общо помежду си и трябва да бъдат съгласувани. Важно е приоритетите да бъдат правилно разпределени и целите да бъдат балансирани. Те трябва да обхващат аспекти като здраве, семейство, приятелства и повишаване на квалификацията.

Такива цели могат и трябва да са приложими в ежедневието.